

Nr 255.

Av herr **Lindhagen**, om statsråds befogenhet som riksdagsledamot.

Grundlagen hindrar ej statsrådsledamot att samtidigt vara riksdagsman dock med det förbehåll i 44 § riksdagsordningen, att statsrådsledamot ej må deltaga i utskott eller val till utskott.

Emellertid har statsrådsinstitutionen för sig utbildat en praxis, enligt vilken deras utövning av riksdagsmannaskap blir tämligen värdelös. Denna, såvitt jag förstår, olagliga praxis verkar således därhän, att de landsdelar, för vilka statsråden äro representanter, bliva obehörigen utan talesmän och att frågornas avgörande i riksdagen äventyras i viktiga fall.

Sålunda ha statsråden fått för sig, att de icke kunna deltaga i omröstning rörande skrivelser till regeringen. Det är emellertid, synes mig, en naturlig sak, att de rösta för sådana skrivelser, som de gilla, och emot dem, som de ogilla. I statsrådet vidhålla de givetvis sin uppfattning, såsom konstitutionsutskottet förra året i sitt utlåtande nr 10 jämväl sade, att de alltid göra, och 4 § regeringsformen också påbjuder. Förändrade förhållanden eller nya upplysningar kunna föranleda förändrade meningar. Det möter också lika litet hinder för en statsrådsledamot att inlåta sig på en kompromiss lika litet som för andra riksdagsmän i vederbörande utskott eller annorledes. Det var däremot särskilt nedslående att åse, huruledes förra året vid voteringen om ordensväsendet de frisinade ministrarna, som voro ledamöter av kamrarna, avhöllo sig från att rösta och därigenom lätteligen även demoraliserade de övriga frisinade ledamöternas ställningstagande, på vilket avgörandet berodde.

Likaledes förekommer det mig veterligen aldrig, att en statsrådsledamot väcker såsom riksdagsman någon motion i riksdagen. Icke heller deltaga de såsom riksdagsmän i debatter om frågorna annat än ifrån statsrådsbänken vid behandling av propositioner, som utgått från deras departement, eller eljest enligt regeringsuppdrag. Under behandling av fristående motioner, som intimt röra ett visst departements ärenden, intressera sig statsråden gemenligen icke för desamma utan hålla sig oftast borta från åhörandet av debatten. En enda gång under min erfarenhet har, så vitt jag minnes, ett statsråd tagit till orda vid behandlingen av en enskild motion, dock under ursäkter för sin dristighet. Det föresvävar mig, som om denne modige man icke ens var ledamot av kammaren, ehuru jag kanske misstager mig däri. Det bör emellertid ihågkommas, att ett

statsråd säkerligen är synnerligen upptaget av sin befattning och därför ej kan närvara vid alla förhandlingar.

Ovannämnda förhållanden synas böra någon gång föranleda ett övervägande. Den främsta åtgärden bör vara, att riksdagen ogillar de ovannämnda fördomarna. Vore jag statsråd, skulle jag anse mig förhindrad av grundlagen att begagna mig av den ovan skildrade avhållsamheten från utövande av mitt representantskap. Anses åter förenämnda statsrådspraxis vara av förhållandena påkallad, synes mig hänsynen till de representerade landsdelarna kräva en grundlagsbestämmelse, att en riksdagsman, som utnämnes till statsråd, skall under den tid han fungerar såsom sådan avlösas av en suppleant, som genom laga förrättning utses för ändamålet.

På grund härav hemställes,

att riksdagen ville, med anledning av förenämnda statsrådspraxis,

1) förklara statsrådsledamot, som tillika är riksdagsledamot, äga att i full utsträckning utöva sitt representantskap med allenast den inskränkning, som omförmäles i 44 § riksdagsordningen eller

2), om detta ej bifalles, för sin del antaga eller hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådant tillägg till grundlagarna, att riksdagsman, som utses till statsråd, skall, under den tid han utövar sitt statsrådsämbete, i riksdagen företrädas av en suppleant, som varder genom vederbörlig förrättning därtill utsedd.

Stockholm den 20 februari 1928.

Carl Lindhagen.